

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Et primo, vtrum furctus Spiritußancti sint actus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

RESPON. Dicendum, qd premia ista conuenientif A
 simae assignantur considerata conditione beatitudi-
 num secundum tres beatitudines supra assignatas.
 Tres. n. primae beatitudines accipiuntur per retractio-
 nem ab his, in quibus uoluptuosa beatitudo confi-
 sit, quam ho desiderat, quarens id quod naturaliter
 desideratur, non ubi quarere det. in Deo, sed in re-
 bus temporalibus & caducis; & ideo premia trium
 primarum beatitudinum accipiuntur secundum ea
 quae in beatitudine terrena aliqui querunt. Querunt
 enim homines in rebus exterioribus. scilicet, & ho-
 noribus excellentiam quandam & abundantiam, quo-
 rum utrumque importat regnum caelorum, per qd
 homo consequitur excellentiam & abundantiam bo-
 norum in Deo: & io regnum caelorum Dominus pau-
 peribus spiritu reponit. Querunt autem hoies fe-
 roces & immites per litigia & bella securitatem sibi
 acquirere, inimicos suos destruendo; unde Dominus
 reponit mitibus securam & quietam possessionem
 terrae uiuentium, per quam significatur soliditas aeter-
 norum bonorum. Querunt autem hoies in concu-
 piscentijs, & delectationibus mundi habere cōsolationem
 cōtra praesentis uitae labores, & ideo Dominus cōsolationem
 uitae lugentibus reponit. Aliae uero duae
 beatitudines pertinent ad opera actiue beatitudines,
 quae sunt opera uirtutum ordinatum hominem ad
 proximum, a quibus operibus aliqui retrahuntur p-
 pter inordinatum amorem proprii boni. & ideo Do-
 minus attribuit illa premia his beatitudinibus, ppter
 quae hoies ab eis diuertunt. Discedunt. n. aliqui ab o-
 peribus iustitiae non reddentes debitum, sed potius a-
 lienam rapiunt, ut bonis temporalibus impleantur:
 & ideo Dominus esurientibus iustitiam, saturitatem
 reponit. Discedunt etiam aliqui ab operibus mise-
 ricordiae, ne se immisceant miseris alienis: & ideo Do-
 minus misericordibus reponit misericordiam, per
 quam ab omni miseria liberentur. Aliae uero duae
 ultimas beatitudines pertinent ad contemplatiuum
 felicitatem seu beatitudinem, & io secundum conue-
 nientiam dispositionum, quae ponuntur in merito,
 premia redduntur, nam munditia oculi disponit ad
 clare uidentium, uis mundis corde diuina uisio re-
 promittitur. Constat uero pacem uel in seipso, uel in
 ter alios, manifestat hominem esse Dei imitorem, qui
 est Deus unitatis & pacis. & ideo pro pmijs redditur
 ei gloria diuine filiationis, quae est in perfecta coniu-
 ctione ad Deum per sapientiam consummatam.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod sicut Chry-
 sostomus dicit, Omnia premia ista unum sunt in re. scilicet, beatitu-
 do aeterna, quam intellectus humanus non capit: &
 ideo oportuit quod per diuersa bona nobis nota, de-
 scriberetur obseruata conuenientia ad merita, quib.
 premia attribuuntur.

AD SECVNDVM dicendum, quod sicut octaua bea-
 titudo est firmitas quaedam omnium beatitudinum,
 ita debentur sibi omnium beatitudinum premia, &
 ideo redit ad caput, ut intelligantur sibi consequen-
 ter omnia premia attribui. Vel secundum * Am-
 brosius, pauperibus spiritu reponitur regnum coe-
 lorum, quantum ad gloriam animae, sed passis per-
 sectionem in corpore, quantum ad gloriam corpo-
 ris.

AD TERTIVM dicendum, quod et premia se-
 cundum additionem se habent adinuicem, na plus
 est possidere terram regni caelorum, q simpliciter ha-
 bere, multa enim habemus, q non firmiter & pacifi-
 ce possidemus. Plus est etiam consolari in regno, q
 habere & possidere, multa enim cum dolore posside-
 mus. Plus est etiam saturari, quam simpliciter conso-

lari: nam saturitas abundantiam consolationis im-
 portat. Misericordia uero excedit saturitatem, ut plus
 scilicet homo accipiat, quam meruerit, uel desidera-
 re poterit. Adhuc autem maius est Deum uidere
 sicut maior est qui in curia regis non solum prandet
 sed etiam faciem regis uidet. Summam autem digni-
 tatem in domo regia filius regis habet.

QVAESTIO LXX.

De fructibus Spiritus sancti, in quatuor articulos diuisa.

DE INDE considerandum est de fructibus.

ET CIRCA hoc quaeruntur quatuor.

¶ **Primò**, Vtrum fructus Spiritus sancti sint actus.

¶ **Secundò**, Vtrum differant a beatitudinibus.

¶ **Tertiò**, De eorum numero.

¶ **Quartò**, De oppositione eorum ad opera carnis.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum fructus Spiritus sancti, quos Apostolus nominat ad Galat. 5. sint actus.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod fructus Spiritus sancti, quos Apostolus nominat ad Galat. 5. non sint actus. Id enim cuius est alius fructus, non debet dici fructus, sic enim in infinitum iretur; sed actuum nostrorum est aliquis fructus. dicitur enim Sapient. 4. Bonorum laborum gloriosus est fructus. Et Ioan. 4. Qui metit, mercedem accipit, & fructum congregat in uitam aeternam. ergo ipsi actus nostri non dicuntur fructus.

¶ **2. Præterea**, Sicut Aug. dicit in 10. de Trinitate. Fruimur cognitio, in quibus uoluntas ipsa delectata conuiescit: sed uoluntas nostra non debet conuiescere in actibus nostris pp se. ergo actus nostri fructus dici non debent.

¶ **3. Præterea**, Inter fructus Spiritus sancti enumerantur ab Apostolo aliqua uirtutes. scilicet, charitas, mansuetudo, fides, & castitas; uirtutes autem non sunt actus, sed habitus, ut supra dictum est. ergo fructus non sunt actus.

SED CONTRA est, quod dicitur Matt. 12. Ex fructu arbor cognoscitur, id est ex operibus suis homo, ut ibi exponitur a sanctis. ergo ipsi actus humani dicuntur fructus.

RESPON. Dicendum, quod nomen fructus a corporalibus ad spiritualia est translatum. Dicitur autem in corporalibus fructus id, quod ex planta produci-
 tur, cum ad perfectionem peruenerit, & quandam in se sua uirtutem habet. Qui quidem fructus ad duo comparari potest. scilicet, ad arborem producentem ipsum, & ad hominem qui fructum ex arbore adipiscitur. secundum hoc igitur, nomen fructus in rebus spiritualibus dupliciter accipere possumus. Vno modo, ut dicatur fructus hominis quasi arboris id, quod ab eo produci-
 tur. Alio modo dicatur fructus hominis id, quod homo adipiscitur; non autem omne id quod adipiscitur homo, habet rationem fructus, sed id quod est ultimam delectationem habens. Habet enim homo agrum, & arborem, quae fructus non dicuntur, sed solum id quod est ultimam, quod scilicet, ex agro & arbore homo intendit habere: & secundum hoc fructus hominis dicitur ultimus hominis finis, quo debet frui. Si autem dicatur fructus hominis id, quod ex homine produci-
 tur, sic ipsi actus humani fructus dicuntur. Operatio enim est actus secundus operantis, & delectationem habet, si

Prima Secunda S. Thomae.

fit conveniens operanti . Si igitur operatio hominis procedat ab homine secundum facultatem suae rationis, sic dicitur esse fructus rationis: si vero procedat ab homine secundum altiorem uirtutem, quae est uirtus Spiritus sancti, sic dicitur esse operatio hominis fructus Spiritus sancti, quasi cuiusdam diuini seminis. Dicitur in 1. Ioan. 3. Omnis qui natus est ex Deo, peccatum non facit, quoniam semen ipsius in eo manet.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod cum fructus habeat quodammodo rationem ultimi & finis, nihil prohibet alicuius fructus esse alium fructum, sicut finis ad finem ordinatur. Opera igitur nostra in quantum sunt effectus quidam Spiritus sancti in nobis operantis, habent rationem fructus: sed in quantum ordinantur ad finem uitae aeternae, sic magis habent rationem florum, unde dicitur Eccles. 24. Flores mei fructus honoris & honestatis.

AD SECVNDVM dicendum, quod cum dicitur uoluntas in aliquo propter se delectari, potest intelligi dupliciter. Vno modo secundum quod ly, propter, dicit causam finalem, & sic propter se non delectatur aliquis nisi in ultimo fine. Alio modo secundum quod designat causam formalem, & sic propter se aliquis potest delectari in omni eo, quod delectabile est secundum suam formam: sicut patet quod infirmus delectatur in sanitate propter se, sicut in fine: in medicina autem suauis non sicut in fine, sed sicut in habente saporem delectabilem: in medicina autem auferri nullo modo propter se, sed solum propter aliud. Sic igitur dicendum est, quod in Deo delectari debet homo propter se, sicut propter ultimum finem: in actibus autem uirtuosus non sicut propter finem, sed propter honestatem, quam continet delectabile in uirtuosus, unde Ambr. dicit * quod opera uirtutum dicuntur fructus, quia suos possessores sancta & syn-cera delectatione reficiunt.

AD TERTIVM dicendum, quod nomina uirtutum sumuntur quandoque pro actibus earum, sicut Aug. dicit, quod fides est credere quod non uides: & charitas est motus animi ad diligendum Deum & proximum, & hoc modo sumuntur nomina uirtutum in enumeratione fructuum.

ARTICVLVS II.

Utrum fructus a beatitudinibus differant.

AD SECVNDVM sic proceditur. Vt, quod fructus a beatitudinibus non differant. Beatitudines enim attribuantur donis, ut supra dictum est: sed dona perficiunt hominem secundum quod mouetur a Spiritu sancto, ergo beatitudines ipsae sunt fructus Spiritus sancti. ¶ 2 Præ. Sicut se habet fructus uitae aeternae ad beatitudinem futuram, quae est rei, ita se habent fructus praesentis uitae ad beatitudinem praesentis uitae, quae est spei: sed fructus uitae aeternae est ipsa beatitudo futura, ergo fructus uitae praesentis sunt ipsae beatitudines.

¶ 3 Præ. De ratione fructus est, quod sit quiddam ultimum & delectabile: sed hoc pertinet ad rationem beatitudinis, ut supra dictum est: ergo eadem ratio est fructus, & beatitudinis, ergo non debent abinuicem distingui.

SED CONTRA. Quorum species sunt diuersae, ipsa quoque sunt diuersae: sed in diuersas partes diuiduntur & fructus, & beatitudines, ut patet per enumerationem utrorumque: ergo fructus differunt a beatitudinibus.

RESPON. Dicendum, quod plus requiritur ad rationem beatitudinis, quam ad rationem fructus, nam ad rationem fructus sufficit, quod sit aliquid habens rationem ul-

timi & delectabilis: sed ad rationem beatitudinis ultra requiritur, quod sit aliquid perfectum, & excellens, unde omnes beatitudines potest dici fructus, sed non conuertitur: sunt enim fructus quaecunque uirtuosae opera, in quibus homo delectatur: sed beatitudines dicuntur solum perfecta opera, quae est ratio suae perfectionis magis attribuantur donis, quam uirtutibus, ut supra dictum est.*

AD PRIMVM ergo dicendum, quod ratio illa praebet, quod beatitudines sint fructus, non autem quod omnes fructus beatitudines sint.

AD SECVNDVM Dicendum, quod fructus uitae aeternae est simpliciter ultimus & perfectus: & ideo in nullo distinguitur a beatitudine aeterna futura. Fructus autem praesentis uitae non sunt simpliciter ultimi, & perfecti, & ideo non omnes fructus sunt beatitudines.

AD TERTIVM Dicendum, quod aliquid amplius est de ratione beatitudinis, quam de ratione fructus, ut dictum est.*

ARTICVLVS III.

Utrum fructus conuenienter enumerentur ab Apostolo.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod Apostolus inconuenienter enumeret ad Gal. 5, duodecim fructus. Alibi enim dicit esse tantum unum fructum praesentis uitae, secundum illud Ro. 6. Habetis fructum uestrum in sanctificatione. Et Isa. 27. dicitur. Hic est enim fructus, ut auferatur peccatum, non ergo ponendi sunt duodecim fructus.

¶ 2 Præ. fructus est, qui ex spirituali semine exoritur, ut dictum est: sed Dominus Mart. 13. ponit triplicem terrae bonae fructum ex spirituali semine promerentem, scilicet centesimum, sexagesimum, & trigentesimum, ergo non sunt ponendi duodecim fructus.

¶ 4 Præ. fructus habet in sui ratione, quod fructum & delectabile: sed ratio ista non inuenitur in omnibus fructibus ab Apostolo enumeratis. Patet enim & longanimitas uidentur in rebus contrariis esse, fides autem non habet rationem ultimam, magis rationem primi fundamenti, superflue igitur huiusmodi fructus enumerantur.

SED CONTRA. Videtur, quod insufficienter & dinute enumerentur. Dicitur enim, quod omnes beatitudines fructus dici possunt: sed non omnes hinc enumerantur: nihil enim hic ponitur ad actum sapientiae pertinens, & multarum aliarum uirtutum, ergo magis quod insufficienter enumerentur fructus.

RESPON. Dicendum, quod numerus duodecim fructuum ab Apostolo enumeratorum conueniens est, & possunt significari per duodecim fructus, de quibus dicitur Apoc. ult. Ex utraque parte fluminis lignum uitae, afferens fructus duodecim. Quia uero fructus dicitur, quod ex aliquo principio procedit sicut ex radice, uel ex aliquo principio procedit sicut ex radice, attendenda est distinctio horum fructuum secundum diuersum processum Spiritus sancti in nobis, qui quidem processus attenditur secundum hoc, ut in primo mens hominis in seipsa conuenitur: secundo uero ordinatur ad ea quae sunt in terra, tertio uero ad ea quae sunt in caelis. Tunc autem bene mens hominis disponitur in seipsa, quando mens hominis bene se habet in bonis & in malis. Primum autem dispositio mentis humanae ad bonum, est per amorem, qui est prima affectio, & omnium affectionum radix, ut supra dictum est: & ideo magis fructus spiritus primo ponitur charitas, in qua ipsa mens ter Spiritus sanctus datur sicut in propria similitudine dicitur.

In li. de Para. dno, ca. 13. id inquit, 10. 4.

Serm. 27. de uerbis Apol. habetur. 1. pars huius secunda uero lib. 3. de doct. Chrifc. 10. 10. 3. & in Enchirid. 6. 8.

Gal. 5. lectio. 9. 3. & 4. ar. 1.

9. 3. & 4. ar. 1.